

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

PROF. DR. DORGELOLAAN 2

Datum aanwijzingsbesluit:

04-06-2024

Grondslag:

Gemeentelijk monument overeenkomstig
Erfgoedverordening Gemeente Eindhoven

Monumentnummer:

GM0490

BASISGEGEVENS

Adres	Prof. Dr. Dorgelolaan 2
Stadsdeel	Centrum
Perceelnummer	WSL01 K 944
Categorie	NUTS gebouw, kantoren
Bouwtype	Telefooncentrale
Bouwjaar	1965
Architect	C.G. Geenen en L.R.T. Oskam
Opdrachtgever	-
Bouwstijl	(expressief) functionalisme
Kunst	Baksteenmozaïek van L. Geurtjens (WK0113)
Huidige functie	bedrijfsverzamelgebouw
Oorspronkelijke functie	Telefooncentrale, districtsgebouw PTT Telecom
Aard van bescherming	De bescherming heeft betrekking op het uit 1965 daterende bouwvolume, inclusief het interieur. De twee in 1993 toegevoegde verdiepingen vallen buiten de bescherming.
Onderdeel complex	-

EINDHOVEN

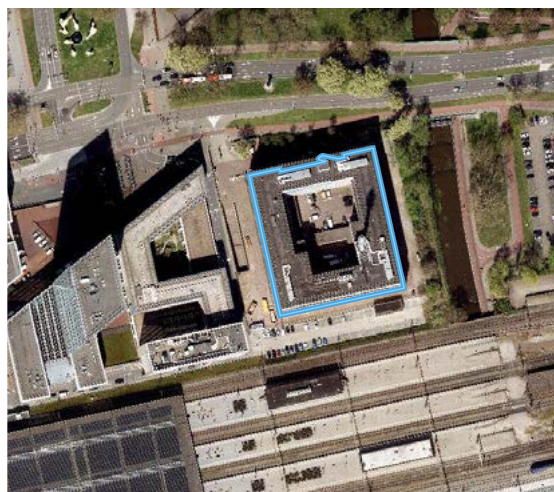
OMSCHRIJVING

Omschrijving

Forse (voormalige) telefooncentrale uit 1965, gebouwd in een markante (expressief) functionalistische trant naar ontwerp van C.G. Geenen en L.R.T. Oskam, en voorzien van markante gevelkunst. Inwendig zijn vooral de vier nog aanwezige oorspronkelijke trappenhuizen met uit de bouwtijd daterende afwerkingen nog van belang, en de met name in de kelder nog aanwezige oorspronkelijke afwerkingen (tegelvloeren) en interieurelementen (zoals stalen deuren).

Motivering

Het object, bestaande uit een voormalige telefooncentrale uit 1965, voldoet aan onderstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument Eindhoven.

Prof. Dr. Dorgelolaan 2 betreft blauwe contour

Aanvullende foto's

Zicht op het gebouw vanaf de Prof. Dr. Dorgelolaan. Links de naar het noorden gekeerde voorgevel, rechts de westelijke zijgevel.

Zicht op de binnenplaats richting het zuiden. Een platgedekt eenlaags bouwdeel verdeelt de binnenplaats in twee.

*Monumentale gevelkunst in het rechter naar voren springende
geveldeel van de voorgevel.*

Zicht op de westelijke zijgevel met luifel.

*De naar het noorden gekeerde voorgevel met rechts de
onderdoorgang naar het binnenterrein.*

Waardering

Architectuur-, bouw-, en kunsthistorische waarde

Het in expressief functionalistische trant uitgevoerde gebouw is een in hoofdvorm en detaillering (exterieur) nog goed herkenbare telefooncentrale uit 1965. De oorspronkelijke carré-vormige opzet met een binnenplaats en drie bouwlagen onder een plat dak is goed herkenbaar, ondanks latere wijzigingen en toevoegingen. De gevels hebben een expressieve uitstraling met een verticaal stramien van de betonnen dragers waartussen de gevelopeningen zijn aangebracht binnen een gevelafwerking met witte keramische tegels. De voorgevel (noord) heeft een terug liggende middenpartij tussen twee geveldelen die zijn afgewerkt met decoratief metselwerk in verglaasde baksteen (ontwerp i.s.m. met Leo Geurtjens), een kunstwerk dat verwijst naar de verbindingen die in dit gebouw tot stand kwamen. De gevelkunst geeft de naar het noorden gekeerde voorgevel een representatief uiterlijk (in deze vleugel waren de kantoren gehuisvest) en is van kunsthistorische waarde.

Stedenbouwkundige en/of ensemblewaarde

Door de geheel vrijstaande ligging, de zeer forse (drie bouwlagen en een kelder tellende) hoofdvorm, en de opvallende expressief functionalistische vormgeving is het gebouw een zeer beeldbepalend element aan de Prof. Dr. Dorgelolaan. Aanvankelijk had het gebied waar het gebouw zich in bevindt een sterk landelijk karakter (noordzijde van het station), waardoor het zich sterk onderscheidde. Maar ook in de huidige stedelijke setting vormt het gebouw een markant en op zichzelf staand element.

Cultuurhistorische waarde

De voormalige telefooncentrale is zeer illustratief voor de ontwikkeling in de telecommunicatie die in de naoorlogse periode een grote vlucht nam. Het gebouw is dan ook een tastbare herinnering aan de periode waarin er voor de telefonie nog grote ruimtes nodig waren voor de forse installaties die de verbindingen tot stand moesten brengen.

Gaafheid en herkenbaarheid

Ondanks wijzigingen in het interieur van het gebouw en de verhoging uit 1993 is het oorspronkelijke concept van het gebouw goed herkenbaar behouden gebleven.

Zeldzaamheid

Als de grootste (voormalige) telefooncentrale voor de stad Eindhoven, gerealiseerd in 1965 heeft het gebouw zeldzaamheidswaarde.

Conclusie tot aanwijzing

Het object, bestaande uit een voormalige telefooncentrale uit 1965, voldoet aan de bovenstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument Eindhoven.

Beschrijving

Ontwikkelingsgeschiedenis

Dit pand is gebouwd in 1964-1965 naar ontwerp van architecten C.G. Geenen en L.R.T. Oskam uit Eindhoven, en werd in 1965 in gebruik genomen. Het herbergde de grootste telefooncentrale van de stad. Vóór de realisatie van dit gebouw was de grootste centrale ondergebracht in het oude post- en telegraafkantoor aan de Keizersgracht, op de hoek met de Vrijstraat. De nieuwe centrale werd de huisvesting voor de Dienstkring Noord en Zuid en huistelefoon, het Projectenbureau nettenbouw Eindhoven, de Rijksautomobielen centrale, de Telegraafautomaat, de Wijkcentrale Woensel I en II, de Mobilfoonwerkplaats, het Versterkerstation en voor de apparatuur voor interlokaal en internationaal automatisch telefoonverkeer. De meeste kantoorruimtes waren ingericht aan de voorzijde (noord) van het gebouw.

Het nieuwe gebouw werd uitgevoerd in een expressief functionalistische stijl en is in de loop der tijd met name inwendig op punten gewijzigd en gemoderniseerd. Zo zijn de bovenste twee verdiepingen toegevoegd in 1993 (naar ontwerp van hetzelfde architectenbureau), en is ook de aanwezige zendmast een latere toevoeging. De oorspronkelijk aan de oostzijde van het gebouw gesitueerde bakstenen schoorsteen, ter plaatse van de oorspronkelijk in de kelder gesitueerde installaties, is niet meer aanwezig. De zuidelijke gevel aan de binnenplaats was ter plaatse van eerste bouwlaag in de oorspronkelijke opzet terug liggend. Deze overdekte buitenruimte is in de loop der tijd bij de binnenruimte betrokken en voorzien van een nieuwe gevel in gasbeton.

De KPN heeft het gebouw in 2022 definitief verlaten en het wordt nu (2023) verbouwd en zal een cultureel-maatschappelijke functie krijgen. Daartoe is het interieur geheel gestript en zijn de indelingen op vrijwel elke bouwlaag gewijzigd, met behoud van de oorspronkelijke trappenhuisen (inclusief afwerking).

Situering en ruimtelijke context

Het forse gebouw ligt aan de noordzijde van de spoorlijn. Ten noorden van het gebouw ligt de Prof. Dr. Dorgelolaan en het terrein van de Technische Universiteit Eindhoven. Aan de oostzijde van de voormalige telefooncentrale loopt de Dommel en aan de westzijde staan de jongere gebouwen van het Kennedy Business Center. Deze noordzijde van het station had tot kort na WO II nog een sterk landelijk karakter. De locatie voor het telefoongebouw lag voor de hand: centraal, dichtbij de binnenstad en het station en voldoende ruimte. Het forse gebouw valt op door zijn markante ligging aan het einde van de Pres. Kennedylaan, op de kruising met de Prof. Dr. Dorgelolaan en van het spoor met de Dommel. Hoewel het gebouw een vrij gesloten karakter heeft en daardoor zich weinig van de context aantrekt, is er door de representatieve voorgevel aan de noordzijde met expressieve gevelkunst, de aanwezigheid van de formele entree, een onderdoorgang naar het binnenterrein en een toegang (naast de westgevel) tot de garage in de kelder wel een duidelijke verbinding met de Prof. Dr. Dorgelolaan.

Gebouwbeschrijving

Hoofdvorm en constructie

Het gebouw heeft een carré-vormige opzet met een binnenplaats op een rechthoekige plattegrond. Het oorspronkelijke bouwvolume omvat een kelder en drie bouwlagen onder een plat dak. De binnenplaats wordt door een smal platgedekt eenlaags bouwdeel, dat aansluit op de oostelijke vleugel van de carré, in twee gedeeld.

Het in het gebouw toegepaste betonskelet is ingezet als expressief middel in de naar de openbare ruimte gekeerde gevels, en is ook inwendig grotendeels in het zicht. De plint is afgewerkt met (op natuursteen lijkende) schokbetonplaten. De invullingen van de gevelopeningen zijn veelal op detailniveau gewijzigd of geheel of gedeeltelijk vernieuwd. Met name in de voorgevel

(noord) zijn nog oorspronkelijke stalen invullingen aanwezig. De vensters in de overige gevels (ook aan de binnenplaats) hebben overwegend houten invullingen. Tegen de linker zijgevel (west) is over nagenoeg de volle breedte boven de eerste bouwlaag een luifel aanwezig. De gevelopeningen onder deze luifel hebben overwegend nieuwe invullingen.

De gevels aan de binnenplaats zijn opgetrokken in baksteen (klezoorverband) boven een plint in (op natuursteen lijkende) schokbetonplaten. Boven de gevelopeningen in deze gevels is veelal een betonnen latei en een rollaag uitgevoerd.

Exterieur kantoorgebouw

Het interieur van het gebouw werd in de loop der tijd op diverse punten gewijzigd en is recent (2022-2023) geheel gestript. Daarbij bleven de vier trappenhuisen met lift, wanden in schoon metselwerk (gele verblendsteen in klezoorverband), trappen met kwartsiet bekleding, tegelvloeren en stalen leuningen goed behouden. Incidenteel bleven (delen) van oorspronkelijke tegelvloeren behouden. In alle bouwlagen is de betonconstructie grotendeels in het zicht, onder andere met plafonds waar de afdruk van de bekisting nog zichtbaar is. De indeling en afwerkingen zijn nog het meest oorspronkelijk in de kelder (tegelvloeren, stalen deuren, en ter plaatse van de gangen muren in schoon metselwerk (klezoorverband)). De twee noordelijke trappenhuisen en het zuidoostelijke trappenhuis lopen door tot in deze kelder. Aan de zuidwestelijke zijde biedt de vanaf het noorden met een haakse bocht (met rond gemetselde wanden in klezoorverband) lopende garage-inrit toegang tot de parkeergarage in de kelder.

In de noordwestelijke hoek van het gebouw is in de eerste bouwlaag nog een uit de bouwtijd daterende smeerput aanwezig, oorspronkelijk deel uit makend van de ruimtes van de Rijksautomobielcentrale. In de hieraan grenzende gang en de secundaire entree rechts van de onderdoorgang naar de binnenplaats ligt nog een uit de bouwtijd daterende tegelvloer.

Perceelinrichting / tuin

De inrit tot de in de kelder van het gebouw aanwezige parkeergarage bevindt zich aan de westzijde van het gebouw en is opgenomen tussen bakstenen (klezoorverband) keermuren, die ter plaatse van de haakse bocht rond zijn gemetseld.